Ciobănilă

de Vasile Voiculescu

Bolea dus, cu arsuri, trântit în nişte paie sub şopron: părea mort. Doar coşul pieptului i se mişca, slab, a răsuflare, şi pielea i se înfiora scuturată de friguri, când creştinul care venea uneori să-l vadă îi turna o oală cu apă rece în cap. După câteva zile de nesimțire s-a trezit din noaptea zăcerii, a deschis ochii şi a dat să se scoale. Dar mişcarea a săvârşit-o mai mult în gând; trupul nu l-a ascultat: i-a bâțâit numai un picior, i s-a rânjit o buză şi a icnit o spumă verzuie...Istovit, s-a culcat tot în gând, la loc, în bezna creierului oblonit. Somnul însă i-a fost de aici înainte mai liniştit, fără spasme, dând pas întremărilor lăuntrice să urce din adâncuri. Pe urmă s-a deşteptat întreg şi de-a binelea. A încordat grumazul dezțepenit, şi gâtul ascultător i-a înălțat capul de pe pământ, cât ochii să poată privi împrejur. Mai târziu picioarele nu s-au mai fleşcăit sub el, ci l-au ridicat şi l-au ținut în sus. Bucuros, omul care-l priveghea i-a pus dinainte o strachină cu lapte şi o felie de mămăligă. El întâi le-a mirosit: izul lor i-a înviorat nările şi i-a chemat, ca dintr-o depărtare neagră, şovăitoare aduceri-aminte... A limpit cu răgazuri laptele,care abia se ducea, cu noduri şi zăbave... Plecat apoi asupra mămăligii, a dat numai din coadă la ea, s-a tras înapoi şi iar s-a trântit… Aşa a mâncat din mâna omului şi a adormit adânc alte zile, până s-a sculat deplin sănătos, cum fusese mai înainte... mare, voinic şi flocos, câine ciobănesc alb, coborât de la stână, de-a dreptul din munte. Atunci omul l-a strigat poruncitor pe numele ce-i lăsase păstorii, când l-au tras aproape mort din dăsaga de pe spatele măgarului şi i-l daseră în primire.

- Samson, vin aici...Dulăul nu l-a cunoscut însă de stăpân, glasul nu i-a mers deloc la inimă şi nu s-a clintit. A mişcat uşurel moțul cozii şi i-a zâmbit oleacă, trist, din priviri. Astfel, de la început s-a pus o rece depărtare lăuntrică între om şi animal, care s-a tălmăcit numaidecât într-o plecare a câinelui spre poartă. Omul a alergat după el, l-a ajuns; cu oarecare sfială, l-a mângâiat pe cap, la rădăcina urechilor, i-a petrecut pe nesimțite cureaua cu lanț pe după gât, l-a adus cu vorbe bune înapoi şi l-a legat de un stâlp al şopronului unde zăcuse. I-a pus în față bucate, pe plac: câinele n-a vrut să mai mănânce...

- Dă-i drumul să se ducă, dacă aşa îi este voia, după turma lui, îi zicea nevasta gospodarului. Ăştia ştiu urma urmele şi poate îşi găseşte stăpânii.

- D-apoi baciul însuşi mi l-a încredințat şi m-a rugat să i-l îngrijesc, şi dacă trăieşte să i-l păstrez până-n primăvară, când urcă iar pe Foişag. Mi-a dat doar arvună putinica de brânză şi m-am legat. Şi apoi ne păzeşte casa, că tot n-avem nicio javră să latre măcar la călătorii de pe drum. Dar Samson nu ştia de tocmeala baciului, nici de grozava lui boală ce-l lovise când coborau Valea Urseiului, de zăcerea lui în dăsaga în care-l purtase poşte întregi asinul. Până ce, neputând să-l mai care cu ei, nici să-l îngrijească cum se cade, ciobanii, în drum spre baltă, îl daseră în seama celui dintâi gospodar

întâlnit în cale, cu rugămintea să-l adăpostească, până s-o alege: „au moare, au scapă”.

- E jigodie, spuse gazda, primindu-l: uite cum îi frige botul şi i se urduroşesc ochii. Nu tuşeşte ?

- Ba şi tuşeşte, spuse cu milă baciul. Mi-e scump ca un copil, urmă el, că-i vrednic şi mintos, minune mare! Adună oile risipite şi le veghează mai dihai ca unul din noi. Nu ştie ce-i lenea ori lăsarea... De când îl avem nu se mai stăveşte lup în preajma stânei. Să-l lăpăd, mi se rupe inima, că l-am crescut chiar eu de când era de-o şchioapă. Adică se cheamă că nu-l lăpăd, o întoarse el, sporovăind înainte, ca unul ce era lacom de vorbă, de care postise atât amar de vreme acolo sus, unde nu-i ieşea din gură decât: „hăi, oaie, nea, oaie... bâr, oaie”...

- Şi uite, se porni el, ți-l las dumitale, că ne-au cuprins ploile, şi pe el l-a făcut leoarcă. Mi-e să nu prinză junghi. Gospodarul, zăpăcit de-atâta vorbă, dete din cap că aşa este şi ridică ochii la cerul din care țârâia fără contenire de o săptămână în şir o ploicică măruntă şi deasă, cu vânt rece ca de munte.

- Ți-l las deci dumitale, o luă de la capăt baciul guraliv, că eşti şi te vezi gospodar cuprins... iar pentru îngrijiri şi hrană ține bărbânța asta. La întoarcere, dacă-l mai aflu, ți-oi face şi altfel de plată, că vindem, se cheamă, brânzeturile. Şi să ştii, adaose el întorcându-se, că numele lui este Samson, pentru că-i voinic ca tizul lui din Scriptură. Şi s-au urnit cu turme, cu păstori şi tărhatul tot să se mistuiască în negurile ploilor. Dar, cum spuneam, de tocmeala asta între baci şi gospodar Samson nu ştia şi nici nu vrea să ştie. Lui îi ardea sufletul de dorul ciobanilor şi al turmei. Aici, în cuprinsul unui stânjen, cât îi îngăduia lanțul să se mişte, găinile îi ciuguleau mămăliga de sub nas şi nişte purcei obraznici îl guiță necontenit năvălindu-l, cât trebuie să se apere de ei mursicându-i de urechi ca pe oile neascultătoare - şi n-a mai răbdat.

Într-o noapte s-a smucit cu putere, a smuls stâlpul care putrezise şi l-a târât câțiva paşi. Noroc că lanțul a ieşit prin capătul lemnului şi el a putut porni numai cu fierul de gât. A sărit apoi peste poarta înaltă şi a fugit, nebun, după ai săi. Chiar din poartă a pus botul în țărâna noroioasă a drumului şi a început a coteli, ici-colo. Aproape de casă şi prin şanțul de alături şi prin iarba împrejurimilor unde fusese popasul turmei, el putu desluşi urme învălmăşite şi citi izul lor cu nasul, ca pe nişte slove tipărite cu mirosuri pe pământ. Dar mai la vale, merse din ce în ce mai anevoie, până ce orice semn şi miros pieri; ploile le spălase cu desăvârşire...

Dar el tot a mers aşa, în colbul locului, cu urechea şi coada mereu mai pleoştite, până s-a oprit rătutit. Nu ştia încotro să mai apuce. S-a pus în şezut pe marginea drumului şi a urlat lung spre munte şi apoi către şes: nu i-a răspuns nimeni. A pornit iar şi a călcat preț de o poştă, până ce, istovit, s-a culcat într-o porumbişte, deznădăjduit. În zori a plecat iar, se înseninase. Şi dimineața, când soarele urcase de-o suliță, el intra într-o margine de sat. A încetinit mersul şi, cu băgare de seamă, a trecut pe lângă cea dintâi casă, de-a lungul unor uluci de țambre, din dosul cărora s-auzea o larmă şi

nişte zbierete parcă de miei... Prinse suflet: erau ai lui... înaintă şi se opri în poarta deschisă. Adevărat: în ograda țărcuită ca o stână zburda un ciopor, dar de un alt soi de miei, cei mai mulți albi: săreau, se zbenguiau, se luptau, alergau, cu mare freamăt.

Câinele, amăgit, intră înăuntru. Nimeni nu-l băgă de seamă. Mai în fund în fața lui o clădire tot albă, cu ferestre mari, cum nu mai văzuse în viața lui. Deasupra pridvorului o tăblie, pe care, dacă ar fi învățat buchile, Samson ar fi citit: Şcoala primară mixtă a comunei Lunca-Frumoasă, cătunul Poeni. Dar el nu ştia carte şi nici copii nu mai văzuse. Cunoscuse numai oameni mari, îndeosebi pe baciul lui şi pe păstori. Ceilalți cu care avusese de-a face nu-i plăcuseră. I-ar fi muşcat,dar la certarea stăpânului se mulțumea să-i mârâie. Pe când gâgâlicile astea săltărețe de aici din țarc aduceau cu mieii despărțiți de-a başca de oi, zbierând după mamele lor. Se apropie să-i miroasă...Un copilaş îl zări şi dete alarma. Câinele cu blana vâlvoi, terfelită de pulberi şi noroaie, cu lanțul târâş după el, se înfățişă fioros. Şi speriați fugiră grămadă în pridvorul şcolii.

- Domnule, strigau, domnule, un câine, un câine turbat! Numaidecât se ivi din târlă un om voinic şi mustăcios cu o nuia în mână.

- Ce e neorânduiala asta, copii ? strigă el.

- Un câine turbat! zbierară ei iar.

- Unde?

- Uite-l colo, domnule... şi copiii arătau cu mâinile întinse spre el. „Ăsta e baciul lor”, îşi zise Samson. Se ridică şi se smeri, vârând puțin coada între picioare. Învățătorul se uită de departe la el: era hâd în adevăr, dar nu părea primejdios. Sta liniştit, fără nici un gând rău. Totuşi, n-avea ce căuta la şcoală. Făcu câțiva paşi, se plecă să ia o piatră, o azvârli în el şi-l huidui. Samson, ca orice strein, nu mai aşteptă: se trase afară, şi dascălul închise poarta, mulțumindu-se să-l mai alunge cu un „huo”... Dar câinele nu se depărtă mult; îl intriga noul soi de miei... şi stete locului: „țarcul o fi al baciului, dar drumul era slobod”, şi se puse în şezut, cu ochii la poartă. Copiii se luaseră după domnul lor şi, căutând pietre, se buluciră la zăbrele să-l lovească. Învățătorul îi certă.

- Un câine fugar, poate s-a rătăcit... Lăsați-l în pace. Intrați în clasă! Copiii nu se-ndurau să se dezlipească de la uluci.

- Uite, mă, ce cap mare are...

- Vezi, e cu lanțul de gât.

- N-are ochii roşii, domnule, şi nu-i curg bale, se făcu firoscos un țânc.

- Cuțu, cuțu, na... îl strigă cineva. Câinele mişcă a mulțumire coada înfoiată.”Mieii ăştia, când nu zbiară, vorbesc ca baciul meu”, gândi el.

- Tata spune că e bine când un câine rătăcit trage la o casă.

- Lasă, lasă, aici nu e casă, e şcoală. Destul... intrați în clasă. Şi domnul abia îi putu urni cu nuiaua din urmă, ca pe o turmă, şi-i vârî în târlă.

- „Tot miei sunt”, hotărî Samson... Apucase el să-i miroasă de aproape. Dar nu erau miei de oi, deşi straiele lor aveau iz de lână, erau miei de om... Şi astfel

Samson îşi dezlegă singur nedumerirea. De acum încolo ştia cu ce are de-a face. Se puse pe brânci, îşi rezemă botul pe labe, cu ochii țintă în ogradă, să vadă ce se mai petrece cu ei. Cum era însă lihnit de foame şi ostenit de alergătură, ațipi, ceea ce nu i se întâmplase altădată. Îl trezi larma cunoscută cu zbieretele de mieluşei. Se ridică. Copiii ieşeau voioşi din clasă şi se risipiră zburdând în curte, dornici de joacă. Dar învățătorul se arătă numaidecât cu nuiaua, îi strânse ca un baci şi-i rândui doi câte doi, pornind spre poartă, o deschise şi le dete drumul prin strunga ei. Apoi se întoarse şi intră în târlă. „Ce mai încoace şi încolo: aidoma ca la stână!" Şi Samson se bucură nu numai cu vârful cozii, ci în el întreg. Găsise o fărâmă de turmă, cu baci... De bună seamă că are să fie nevoie şi de câine vrednic... Mai ales în împrejurări ca cea de-acum, când îi trimite singuri la păşune... Căci unde ar putea să-i sloboadă din țarc, afară ? Copiii iar îl văzură. Unul mai îndrăzneț ieşi din rând către el...

- Fugi, mă, că te muşcă! îi strigară toți.

- Aş, nu mi-e frică. Nu muşcă dacă nu-i faci nimic... şi se căută în traista de la şold. Samson îi urmărea orice mişcare... Băiatul scoase o halcă de mămăligă întinsă cu brânză şi i-o zvârli. Câinele o înhăță din zbor: colții albi îi luciră o clipă grozavi şi cerul gurii se zări negru, ceea ce îi înfiora pe toți şi-i făcu, de unde porniseră spre el, să se sfiiască îndărăt. Dar câinele da mulțumire din întreg stuful cozii, semn că mai aştepta altă halcă. Băiețelul îi aruncă încă un cocoloş, pe care Samson îl prinse aşijderi... Atât le-a trebuit celorlalți... Toți şi-au scormonit trăistioarele de după gât şi i-au pus dinainte care o frântură de azimă, care un boț de brânză, unul o aşchie de slănină, altul nişte mere.

- Păi tu nu ştii ? Câinii nu mănâncă poame...

- Al meu mănâncă prune, mereu îl bate mama şi-l alungă din livadă.

- Da' grozav e, mă, al tău! Se urcă în pom...

- Nu, mă prostule, le culege pe ale de pe jos.

- Îl țineți voi nemâncat, sări altul. Ia să-l saturi de mămăligă şi să-i mai zvârli şi oase: să vezi atunci că nu mai strică porumb din luncă şi poame din ogradă.

Samson îşi îndestulase foamea şi se desfăta privindu-i cu ochii luminați de amintiri, linguşindu-şi botul, şi prinse să-i iubească. Unul mai mărişor îşi luă curaj, veni până lângă el, întinse mâna şi-l mângâie întâi pe cap, apoi îndrăzni şi pe spinare. Câinele scheună uşor şi-i linse mânuța. Numaidecât alții tăbărâră pe el să-l atingă, să-l scarpine şi se ghiontiră, se îmbrânciră gălăgioşi gata de bătaie. Câinele sta liniştit, n-avea poruncă de la baciul lor să se amestece şi să puie rânduială. Învățătorul auzi larma de la poartă, ieşi, se supără, goni câinele, îi aşeză iar în şir, făcându-le vânt pe drumul satului, şi stete să se uite după ei cu nuiaua în mână, până se depărtară. Samson se dete după colțul zaplazului şi se aşeză pe aşteptare, petrecându-i cu ochii. Dar numaidecât acolo pe drum zarva între ei iar începu.

- Mă, săracul, nu i-am dat apă, şi i-o fi sete!

- Lasă, că se duce el singur la pârâu şi bea, făcu nepăsător unul.

- Da' ce, mă, ție când ți-e sete te duci la pârâu ?

- Dacă n-am de unde bea, mă duc. Şi harța era gata să izbucnească.

- Lăsați, mă, că-i aduc eu într-o oală cum ajung acasă, că stau aproape.

- Numai dacă li-i mai găsi aici... se îngrijoră o fetiță. Eu l-aş lua acasă la mine.

- Fugi de-acolo... vrei să te bată mă-ta ? Ea n-are mămăligă destulă pentru tine...

- Lasă, că te spui eu mamei! se smiorcăi ea. Şi gălăgia călători înainte spre inima satului. Curând a sosit copilaşul care făgăduise apa. Dar n-a pus vasul jos, ci, mândru, i l-a ținut chiar el la bot, aşa că Samson a limpit din mâna lui. Prilej să se grozăvească povestindu-şi celorlalți isprava. Când, după prânz, au venit la şcoală, copiii au găsit câinele la post, în poartă. Care cum trecea, îl mângâia. El i-a numărat cum intrau unul după altul în stână, prin strunga împrejmuirii.

- Tii! am uitat să-i aduc mâncare, se jălui fruntaşul clasei.

- Măi! Am eu nişte nuci în buzunar, îşi aduse unul aminte. Şi îi zvârli un pumn plin. Samson mirosi una, o luă în gură şi o sparse în dinți. Apoi, cu îndemânare, alese miezul, care-i plăcu. Şi se luă de alta. Dăruitorul fu fericit.

- Vezi, mă, că ştie să le mănânce ? E deştept! Cel cu apa, ca să nu rămâie mai prejos, îşi înflori isprava, precum că îi dase să bea apa chiar din pumnii lui, pe care şi-i adună, ca să le arate, în chip de cupă. După ce copiii s-au mistuit în clasă, Samson s-a statornicit iar după colț, unde s-a culcat. Ştia că au să-l scoale cu freamătul lor când vor năvăli afară, în țarc. După alte ceasuri de aşteptare, cârdul mieilor de om s-a vestit prin larmă de zbierete, şi câinele s-a ivit să-i primească. Văzu cum din nou baciul îi înşiruie de plecare şi le dă drumul. Câinele se miră. Nu pricepea: îi trimite la păşune acum seara ? Şi singuri ? Acolo sus la stână nu se obişnuia aşa ceva: să laşi miei, chiar cârlani mai mărişori, de capul lor, să-i mănânce lupii... Şi se luă după ei, câțiva zeci de paşi în urmă, apoi tot mai aproape în spatele cioporului, cu lanțul târâş, şi băgă de seamă că unul câte unul se răzneşte şi intră în țarcuri de târle deosebite. Câinii satului îl simțiră şi hărmălaia se dezlănțui... Ca unul ce se socotea strein şi fără drepturi, Samson se trase înțelepțeşte înapoi, prin mijlocul drumului, şi se întoarse la şcoală. Aici era oarecum dacă nu la el, cel puțin tolerat, măcar la poartă, unde dormi. În zori a făcut cercetare amănunțită locului şi împrejurimilor, găsi pârâul, bău şi intră cu labele să le spele; s-a lins, s-a puricat, s-a descâlcit cu dinții de ciulinii prinşi în blană. Şi s-a întors din nou ca la o datorie să se înțepenească în strunga prin care intră mieii... Ăştia, mai târzior au venit iar, fie unul câte unul, fie înhăitați doi-trei, strigându-se, alergându-se din urmă. El i-a întâmpinat de data asta sculându-se şi ieşindu-le mult înainte, cu clătinarea întregului măturoi al cozii.

- V-am spus eu că n-are să plece ? Uite-l, ne-a aşteptat.

- Păi, mi-era că-l goneşte domnul...

- Dar ce are domnul cu el ? Vede şi dumnealui că e câine bun şi deştept.

- Mai deştept ca tine: dacă l-o primi în clasă, are să te întreacă în aritmetică... Toți râseră. Şi darurile, brânză, oase, mămăligă, plouară dinaintea lui Samson. Iar mângâierile nu mai conteneau.

- Haideți, mă, că am întârziat, se trezi unul.

Dar învățătorul le văzuse popasul şi se ivi la poartă cu nuiaua.

- Iar vă pierdeți vremea cu câinele ăsta de pripas ? se răsti el. Intrați repede în clasă. Şi se plecă să ia pietre să-l alunge.

- Nu-l izgoniți, domnule, se rugă „mânitorul", că e bun să păzească şcoala şi casa d-voastră. Adevărat: într-o latură a curții se mai aflau două odăițe, locuința dascălului, cu o brazdă de flori uscate în față şi o pompă de apă într-o latură. Aşa că de data asta domnul nu mai zise nimic. Cercetă doar lung cu ochii câinele, care ținti drept în ochii lui o privire caldă şi credincioasă, cum îşi privea baciul. Şi, ciudat, învățătorul, parcă mustrat, şi-i plecă pe ai lui în jos. Renunță să-l mai gonească şi-şi mână tăcut copiii în clasă. Băietul care luase apărarea câinelui nu mai putea de bucurie că izbutise.

La prânz, acelaşi joc: alaiul mieilor omeneşti defila iar pe dinaintea lui. Copiii din nou se opriră, îl alintară, se hârjoniră cu el, care primi cu bunăvoie joaca, şi se lăsă bucuros la toți, ca şi cum ar fi fost al tuturor. Învățătorul, mişcat, rămăsese locului să-l spioneze. Când şirul porni, Samson se luă după copii şi-i petrecu o bucată... Apoi se opri: n-avea poruncă să se ia la harță cu câini streini... Stete nedumerit în drum; apoi se întoarse la locul lui. Învățătorul îl aştepta. Se gândise: era singur, nici nevastă, nici copil, nici cățel ori purcel. Intrase în sat cu mâinile goale... După ce plecau şcolarii nu rămânea un suflet lângă el, în pustietatea asta de margine de sat unde era zvârlită şcoala. I se făcu milă şi de el şi de animal, aşijderi lui, pierdut, răznit de-acasă, stingher. Cine ştie, o fi avut şi el un adăpost, stăpân bun, de vreme ce trage la oameni şi iubeşte copiii, şi se hotărî. Îl chemă cu blândețe în curte. Câinele se apropie sfios, gudurându-se: îl poftea baciul la judecată.

- Vin aici! şi-i făcu semn cu palma lângă el. Samson i se aşternu la picioare, tânguindu-se încet. Dascălul se plecă, îi trecu mâna peste blană, dete de cureaua care-i sugruma grumazul, o desfăcu şi lanțul căzu. Câinele se ridică, se scutură ca de o povară şi-i linse mâna: era mai mare şi mai puternic decât îi păruse la început. Îi plăcu şi-l adoptă. Închise poarta, îl luă şi-l pofti în pridvorul casei, unde împărțiră amândoi puțina merinde.

- Tu ai să rămâi aici la mine, îi vorbi el. Samson înțelese, cât se cuvenea să priceapă un câine mintos, şi se supuse. După prânz copiii îl aflară tot în poartă, dar în partea dinlăuntru, de către curte. Fără lanț, slobod, el îi primi cu autoritate: baciul sta în spatele lui.

- Copii, le spuse învățătorul, m-am încredințat că în adevăr e un câine bun... Cine ştie cum s-o fi pierdut... Îl opresc aici, al şcolii... Să aveți grijă de el şi să nu-l necăjiți niciodată cu nimic. Cine ştie de ce folos ne poate fi!

- Îl îngrijim, îl îngrijim! strigară toţi voioşi. Astfel, Samson, uns câine păzitor, intră în stăpânirea şcolii şi a ogrăzii, cu tot ce se află în ele: suflete şi lucruri; dar mai ales mieii. La cea dintâi recreație a fost lângă ei şi între ei. Îi plăcu zburdul lor, lovirea berbecească în capete,fugărirea unul după altul. Dar nu mai îngădui să se răznească vreunul pe afară, pe laturile depărtate ale ocolului, sau să se agațe de uluci. Alerga numaidecât după bezmetic şi-l abătea la loc, în cârd. Învățătorul, uimit, îi urmărea tot timpul purtarea. Copiii făceau haz, ca de-o joacă a lui. La plecarea cârdului, câinele ieşit la poartă se uita rugător în ochii baciului, cerând parcă învoire să-i însoţească.

- Du-te, îi spuse într-o doară învăţătorul, şi-i dete dezlegare cu mâna întinsă după şirul elevilor. Şi Samson îşi luă slujba. De data asta nu mai păşi sfios în coada alaiului. Ci alerga, ca cel cu răspundere, când în frunte, când pe laturi, cârmuindu-i grijuliu, cu învăţătorul din ce în ce mai minunat, ţinându-se după ei. Din când în când, Samson întorcea la el capul, să vadă dacă e mulţumit cum îşi împlineşte datoria. Încă rămânea uluit când se desfăcea câte unul din cârd, nu ştia ce să facă şi căta înapoi spre baci...

- Lasă-l... îi porunci dascălul, făcându-i semn cuvenit cu mâna, lasă-l... Mergi cu ceilalţi mai departe...El pricepu şi îşi urmă slujba, când pe laturi, când înainte, după cum cereau abaterile copiilor, pe care trebuia să le stăvilească. Săriră câinii satului, de care copiii aveau frică şi se apărau cu pietre şi ciomege. Dar acum nu mai fu nevoie. Samson lăsă o clipă alaiul, se repezi în cel dintâi zăvod din cale, îl chelfăni bine şi se întoarse liniştit. Şarla pieri în curte, unde schelălăi îndelung. Şi aşa scărmănă el în această întâia zi de slujbă o sumedenie de cotarle care săreau să se dea la mieii lui. Cârdul se împuţina. Cu învăţătorul în urma lor, ajunseră la capătul uliţei mari. Mai rămăseseră numai câţiva copii, care se risipiră prin uliţele lăturalnice... Samson vru să-i ducă şi pe aceştia, ca un paznic inimos şi viteaz. Dar învăţătorul îl chemă, şi el veni ascultător şi se întoarseră acasă.

- Bravo, îl hiritisi baciul, mângâindu-l... şi Samson, fericit, scheună de plăcere. Cu aceasta, învăţătorul se desluşi. Făcuse experienţa care-l încredinţa de ceea ce bănuise dimineaţa: câinele venea de la o stână şi era deprins cu disciplina oilor, îl mai cercă apoi în câteva daţi şi-l găsi la fel de viteaz şi grijuliu; se putea bizui pe el. Rând pe rând, câinii satului, mari şi mici, atât de pe partea dreaptă, cât şi de pe cea stângă a uliţei îşi încercară puterile şi deteră piept cu el: toţi îi simţiră adânc colţii şi nu se mai arătară. Lătrau mişeii, de prin curţi, la adăpostul zaplazurilor. Dacă vreun dulău mai trufaş cutezase să iasă afară din poartă, Samson numaidecât se opintise în el şi-l dase de-a berbeleacul, spre marea mândrie a copiilor. După câtva timp, când toţi îi luaseră spaima, era de ajuns ca el să-şi arate colţii - şi nu pe toţi - ci numai pe cei de sus, rânjind buza, ca nemernicii să piară, chelălăind în fundul ogrăzilor.

La urmă, învăţătorul îl mai puse la o încercare. Se înţelese cu un gospodar să iasă cu o halcă de carne şi s-o zvârle înaintea câinelui cât timp însoţeşte copiii. Vrea să-l cerce: ce face paznicul în faţa momelii. Zis şi făcut.

Samson a mirosit-o din fugă şi nu s-a oprit... La înapoiere a găsit-o în acelaşi loc şi s-a plecat peste ea. Învăţătorul, curios şi oarecum clintit din încredere, a stat şi el să vadă: îi părea rău de câine, că nu se ţine tare până la sfârşit. Dar, oricum, nu-şi părăsise datoria. Acum, când nu mai avea sarcina copiilor, i se îngăduia să slăbească. Samson, după ce mirosi carnea, se întoarse, ridică piciorul de dinapoi, urină cu dispreţ pe ea... şi porni după stăpân... Învăţătorul îl îmbrăţişa şi-l sărută chiar acolo, în mijlocul drumului. Noroc că era seara târziu şi uliţa goală. De atunci nu l-a mai pus la nicio supraveghere şi la nicio cercare. Ajunsese mândria şcolii. Se făcuse din nou frumos. Ploile îl spălaseră şi laţele lui învoalte îl îmbrăcau într-o sarică albă din creştet până-n vârful cozii. Dimineaţă cu dimineaţă, Samson îşi primea mieii acolo, la intrare. Recreaţie cu recreaţie îi veghea, dând ocol horei lor. Se ştia împuternicit de baci şi se puse să-şi muştruluiască mieii aşa cum primise el predanie din bătrânii câini, moşi-strămoşi ai stânelor. Când se stârnea o încăierare, intra voiniceşte între ei şi-i despărţea cu capul, cu tot trupul, după nevoie. Ba sărea pe cei mai neascultători, îi punea jos cu labele şi-i ţinea astfel până venea învăţătorul care-i da dreptate lui.

- Eu i-am dat poruncă, spunea acesta, să-mi prindă şi să-mi aducă pe toţi cei neastâmpăraţi. Şi ceilalţi se bucurau de pedepsirea zurbagiului. Copilaşii mai slabi, când erau încolţiţi ori bătuţi de cei mari, îl strigau să-i scape. El alerga numaidecât, potolea harţa, aşeza pacea. Nu mai încăpea îndoială: câinele nu era ca toţi câinii; era un câine năzdrăvan. O spuse într-o zi unul pe care Samson îl trăsese de sub un vrăjmaş călare pe el şi care-l îndesa de pumni.

- Ăsta te scoate şi din ghearele Zmeului... cum auzise el în basmul cu Făt-Frumos cu Greul pământului şi Uşurelul vântului, şi toţi credeau la fel. Aşa că nimeni nu se supăra pe amestecul şi faptele lui, cum nu se supărau de pedepsele „domnului”. Câinele era acum peste ei, mântuitorul cel mare şi apărătorul lor - acasă îi lăudau grozav isprăvile.

- Ia, a înnebunit şi dascălul vostru de atâta singurătate, spuneau unii părinţi. A oploşit un câine! În loc să-şi ia şi el de nevastă o fată din sat: uite, de pildă, Ileana lui Cojoc, ori Mariuţa noastră. Chiar de la început se simţise nevoie de o poreclă, ca să ştie şi el când îl strigă.

- Ce nume să-i punem, copii ? întrebă învăţătorul, ca la o lecţie cu ascultare. Botezul începu: se perindară tot soiul denumiri, care de care mai alandala:

- Ghiocel, domnule...

- Ba nu, Brînduşel, ţipă altul.

- Tu nu vezi că e alb, mă, ca ghiocelul !...

- Eu zic Ursei, sări o fetiţă.

- Nu, e mai frumos Azor, ca cel din poezie, se iscusi mânitorul.

- Nu-i bine, că ăla a murit: să-i spunem... Duman.

- Stai, mă prostule, că ăsta e nume de bou!

- Bujor, să-i zicem Bujor, găsi de cuviinţă un prichindel.

- Da' ce, e floare ? Ăsta e voinic ca un leu. Să-i spunem Leul. Aşa e, Leul! Mulți rămaseră cu gurile căscate la cel ce iscodise un nume atât de nimerit, ciudoşi că nu se gândiseră ei mai întâi. Şi erau gata să se învoiască. Dar săriră alții mai învățați:

- Nu se poate, domnule, leul nu creşte în țara noastră, se întoarseră aceştia spre dascăl.

- Ba Leul! răcneau cei dintâi.

Învățătorul trebui să pună capăt cu nuiaua sfatului care ajunsese sfadă. Câinele, alături, aştepta, cu ochii la toate mişcările lor, gata să sară şi el să-i împace...

- Uite ce zic eu, îşi dete la urmă cu părerea dascălul, nemulțumit de rezultatul dezbaterii, eu zic să-l botezăm Ciobănilă.

Copiii se uimiră.

- De ce?

- Pentru că se poartă cu voi şi vă păzeşte întocmai ca un cioban cu mieii stânei...

- Ciobănilă, Ciobănilă! repetară cu mare însuflețire toți. Şi Ciobănilă fu noul nume al lui Samson. El îl primi, bucuros că s-a sfârşit cearta, îl recunoscu ca al lui, şi de aici înainte răspundea pe loc, ascultător, la orice chemare de Ciobănilă. Aşa se trecu toamna îndelungată cu ploi, înseninări şi noroaie. Numai un lucru nu-i plăcea lui Ciobănilă: dumineca şi sărbătorile... Nu pricepea de ce în zilele astea mieii lui nu se întorc la țarc. El ieşea în drum şi îi aştepta zadarnic...

Unii copii îl zăreau şi-l strigau de departe. El alerga şi încerca să-i abată spre şcoală. Dar se ivea baciul, care-i mâna acum în altă parte, într-o târlă unde el nu avea îngăduință să pătrundă şi de unde se auzeau răsunând cântece. Atunci, în zilele acelea urâcioase, suna un clopot mare, cu vuiet adânc, nu mic şi pițigăiat, ca cel de la gâtul berbecului de la stână... Clopotul ăsta chema pe mieluşeii lui şi pe baci acolo. Sunetele lui îl pătrundeau ca un vânt sonor, îi intrau în blană şi-l înfiorau tot... el se resemna şi se proptea afară, dincolo de clopotniță, unde se punea cu botul pe labe... După ce se sfârşea ce se petrecea înăuntru (nu ştia ce: tuns de lână, mulsoare) se întorcea acasă numai cu învățătorul, amândoi posaci: mieii lor se amestecau în gloata oamenilor, de unde nu-i mai putea scoate.

- Lasă, Ciobănilă, că mâine vin iar... îl mângâia dascălul. Pe urmă se aşternu iarna, cu vifornițe prin care trebui să-şi călăuzească cioporul, şi sosi Crăciunul, cu vacanța. Şcoala rămase pustie; câinele şi învățătorul - mâhniți... Ca să-şi treacă de urât, baciul se puse să-i facă un adăpost împotriva gerului, din nişte scânduri alcătuite ca o cutie răsturnată cu fundul în sus, aşternută cu fân.

- Ai să dormi tu aici, măi Ciobănilă, împărăteşte, îl îndemnă el după ce sfârşi. Şi-l vârî cam cu sila. Câinele nu stete niciun minut. Ieşi la zăpadă şi

nu se învoi în nici un chip cu capacul acela care-l înăbuşea... Dimineaţa îl găsi tot în pridvor, făcut colac la uşă.

- Hei, cu sarica ta miţoasă, îţi dă mâna să mâi afară... şi stăpânul nu mai stărui, îl lăsă în ale lui. Dar câinele tânjea, se posomorâse. Ca să-l mai însenineze, îl luă în ziua Naşterii Domnului la biserică. După ieşirea de la slujbă a fost o tăvăleală prin zăpadă de-a valma, câinele şi mieii rostogoliţi unii peste alţii într-o joacă nebună, că sta lumea şi se uita ca la comedie. Ciobănilă îşi pierduse toată seriozitatea: făcea nebunii mai rău ca un ţânc fără minte. Atunci învăţătorului îi veni în gând ceva. Strânse elevii şi le vorbi astfel:

- Copii, lui Ciobănilă i se urăşte fără voi şi vă duce necontenit dorul. Eu zic să treceţi zilnic pe la şcoală să-l luaţi şi pe el.

- Păi noi ne ducem cu colindul, domnule.

- Cu atât mai bine: îl luaţi cu colindul, vă însoţeşte când mergeţi cu sorcova şi cu pluguşorul... Pretutindeni are să vă fie pază şi tovarăş.

Copiii strigară ura, zvârlindu-şi căciulile în sus, spre marea bucurie a lui Ciobănilă, care sări să le adune de pe jos. Astfel, câinele îşi luă loc şi umblă într-un cârd de urători pe la ferestrele gospodarilor, cu înfruptare din covrigii, nucile şi colacii de căpătat. L-a înveselit nespus clopoţelul de acioaie, în clinchetele căruia mieluşeii lui cutreierară tărlele. S-a ridicat şi a cerut să-l miroasă. Avea iz bun, şi el l-a lins uşor. Aşijderi a mirosit nuieluşa împodobită a sorcovei: nu i-a plăcut, florile n-aveau miresme de munte. Izul lor aducea cu cărţile purtate de copii la subţioară, când soseau la şcoală şi el sărea să-i miroasă. A fost şi de Bobotează cu cioporul întreg. E drept că n-a intrat în biserică. Dar a mers cu alaiul până la malul apei unde s-a sfinţit crucea. I-a trebuit apoi multă caznă până să adune mieluşeii lui, care se încurcau pe alunecuşul de gheaţă. A fost nevoie să-l ajute şi baci învăţător.

Urmă apoi cealaltă jumătate de iarnă, de data asta cu zăpezi înalte şi troiene până la brâu. Dracii de copii se vârau în ele şi-l strigau să-i găsească. El intra bărbăteşte în omătul pufos, răcâia cu labele, îi scormonea, îi înhăţa cu colţii de sumane şi-i scotea din găuri în hazul tuturor. Acum se lăsa întuneric devreme şi cădea noaptea până-i astâmpăra pe la casele lor. Dar s-a dus şi iarna. Curând, Paştele a luminat satul, gătit şi văruit de sărbătoare, în toate zilele vacanţei copiii au venit să-l ia seara la denii, ziua la câmp, unde se jucau pe iarba proaspătă. Copiii îi culegeau flori, i le făceau mănunchi şi i le dau în gură. El le lua între dinţi şi umbla aşa cu ele un timp, ca să le facă plăcere. După ce osteneau, se aşezau jos şi-l făceau pe Ciobănilă domn învăţător. El sta în şezut şi-i asculta. Rând pe rând, treceau în faţa lui şi-i spuneau poezii ori alte lecţii. Când greşea unul sau se încurca, ceilalţi făceau semn câinelui, care îi punea prostului notă rea, adică îi da brânci cu capul şi-l rostogolea în iarbă. Râdeau toţi şi râdea şi el cu coada.

De Sf. Gheorghe un copil i-a adus să vadă o pereche de miei **priori** (Născut primăvara foarte timpuriu). Ciobănilă i-a mirosit lung şi amănunţit. Izul de oaie adevărată îi deşteptă afunde aduceri-aminte cu aleanuri adormite, care

îl tulburară. Se mai adăuga vremea, cu unduiri de adieri sosite din pajişti, cu cer albastru ca munţii şi izuri încâlcite abătute din toate părţile pământului, care-l îmboldeau cu ghesuri nedesluşite - fără pace - nu se schimbă însă. Rămase acelaşi străjuitor credincios al târlei şi al mieilor omeneşti, şi mai ales al baciului nou. Atât că aproape numai dormea noaptea. Sărea necontenit, ieşea din curte, scruta bezna, urma vântul şi, plin de o mare nelinişte, de o ciudată presimţire, nu se mai culca. Aştepta... Aştepta ceva de dincolo de rosturile obişnuite ale zilelor de aici... Mocnea în el o scânteioară de nădejde, necunoscută, în jurul căreia alergau şi se grămădeau toate minţile în simţirile lui de până atunci.

Într-un revărsat de zori i se năluciră zvonuri de tălăngi. Ascuţi auzul... Veneau de departe, de către vale, şi urcau. O undă de vânt le şterse. Se puse jos: pământul nu-i împărtăşi nici o veste din coaja lui. Iar se sculă şi se ciuli tot... încorda până la durere auzul, şi prin cleştarul văzduhului trezit de întâiile albe pâlpâiri ale luminii, suna, ca dintr-un fund pierdut de codru, talanga cu glas argintiu de la gâtul lui Florin, berbecul trufaş cu care avusese râcă veche la stână. Încremeni în ascultare: încet-încet, se slomneau şi celelalte acioaie, una de la grumazul oii năzdrăvane, care scăpase singură din gura lupului, alta de la gâtul lui Foltea, urecheatul burtos pe spinarea căruia îl cocoţase baciul când, bolnav, nu-l mai ţinuse picioarele. Mai aşteptă... Un lătrat: al lui Lăbuş, starostele câinilor turmei... Şi nu se mai îndoi; nu mai pregetă... Era adevărat!... Tot culcuşul de amăgiri în care pribegia îl silise să-şi facă popas se spulberă... Mieii cei noi, baciul lor, târla cea mare şi albă ? Piedici, peste care sare cum a sărit cu lanţul de gât orice poartă ce i-a stat în cale spre ai lui... Fără să mai cate înapoi, o luă la goană înaintea lor, pe drumul aşternut cu umbre de rouă şi lumini, şi zbucni deodată, ca din pământ, drept în miezul turmei. Sări pe pieptul baciului şi-şi rezemă capul de inima omului, care-l îmbrăţişa şi-l primi cu ospăţ mare, ca la praznicul întoarcerii fiului pierdut.

Drăgaica, 24 iunie 1957, Bucureşti

ADRESELE DE e-mail:

ihapca2002@yahoo.com

ioanhapca@gmail.com

http://sites.google.com/site/ihapca2002/